

Univ. dipl. ing. lesarstva
Univ. dipl. ing. gozdarstva

Jožef Demšar,

inovator in gospodarstvenik – 70-letnik

Primož Pegam
Jaka Benedičič

Rodil se je v zgornjem delu Železnikov 7. avgusta 1934 v podjetniški družini očetu Jožefu in materi Karolini, rojeni Globočnik. Osnovno šolo je obiskoval v Železnikih in nadaljeval šolanje na gimnaziji v Škofji Loki. Po uspešno opravljeni maturi se je vpisal na gozdarsko fakulteto v Ljubljani in tam leta 1960 tudi diplomiral.

Po diplomi na gozdarski fakulteti je bila vaša prva zaposlitev v MLIP-u (Medzadružnem lesnem industrijskem podjetju), sedanjem Alplesu.

Po maturi sem najprej študiral gozdarstvo in tudi diplomiral, kasneje pa sem diplomiral še iz lesarstva, tako da imam dve diplomi. Z gozdarstvom se, razen pri stikih s tovrstnimi organizacijami, nisem ukvarjal in sem delal v lesnem gospodarstvu.

Ko sem leta 1960 diplomiral, je bilo v Železnikih malo univerzitetno izobraženih. Zaposlil sem se v takratnem MLIP-u, kamor sem prišel s Švedske. Pred tem sem kot študent delal še v Nemčiji, na Švedskem pa sem eno leto delal v lesni industriji. Ko

sem prišel domov, sem najprej moral na sluzenje vojaškega roka, potem pa sem se maja 1962 zaposlil v podjetju MLIP Češnjica, ki sem ga dobro poznal, saj sem diplomu napisal ravno na temo tega podjetja.

Nam lahko opišete, kako je podjetje MLIP takrat izgledalo?

Podjetje je bilo takrat precej drugačno, saj se je ukvarjalo z žagarstvom, ki je delovalo na treh lokacijah, in sicer: žaga pod Zavrnikom, Kemperlova žaga in žaga na Centrali, predvsem pa s sodarstvom, ki je skozi železarstvo imelo veliko tradicijo. Sodarstvo je zanimiva dejavnost, ki je Selški dolini dala veliko kruha, tako da bi bilo dobro, če bi kdo raziskal tudi to dejavnost.

V MLIP-u smo delali predvsem smrekove sode za razsuti tovor – žeblje in podobno. Takrat je v podjetju vladalo veliko navdušenje, ker so v Bruslju dobili nagrado za cilindrični sod, ki je bil takrat velika inovacija. Na žalost z njim ni bilo uspeha, saj je tovrstna embalaža pričela propadati. Nadomestil jo je karton, ki je bil cenejši in lažji od sodov.

Kako ste se na to odzvali?

Takrat so se v MLIP-u že proizvajale radijske pa tudi televizijske kasete. Zato smo najprej v letih 1962–63 ukinili sodarstvo, kar pa je bilo zaradi tradicije zelo težko. Poleg tega smo modernizirali tudi žagarstvo – ko sem začel delati, so pakete in deske še vedno prevažali s konjem, kar je bilo težko in mukotrpno delo. Takrat smo kupili prvega viličarja, ki je opravil večino težaškega dela. Žagarstvo smo skoncentrirali na obrat Centrala in zelo zmanjšali stroške proizvodnje.

S prestrukturiranjem smo se vključevali v novo proizvodnjo, kar je naraven proces, in se pričeli ukvarjati s ploskovnim pohištvom. Poleg lesnih galanterij smo delali tudi mize. Leta 1963 sem se s predstavniki Zadrúžne zveze Ljubljana dogovoril za izdelavo ploskovnega pohištva, in sicer omaric za čevlje in klubskih miz za izvoz v ZR Nemčijo.

Uvajanje panelne plošče namesto masivnega lesa je bila osnova, da smo lahko v proizvodnjo uvedli iverno ploščo. Uporaba te plošče pa je omogočila začetek proizvodnje ploskovnega pohištva in pohištva nasploh, čeprav je bilo tržišče do nje na začetku nezaupljivo. Formirali smo pripravo dela. Pričeli smo izdelovati kvalitetni program miz za

ameri{ko firmo SELIH.

Obrati so se pričeli dograjevati, tovarna se je večala, zato smo se usmerili na večje pohištvene programe. MLIP se je najprej preimenoval v LIP, se pravi Lesno industrijsko podjetje, kasneje pa se je z javnim natečajem izbralo novo ime in LIP se je preimenoval v Alples.

Alples je bil v tehnološkem smislu vedno na visokem nivoju in ima še vedno dober sloves v srednjem kakovostnem razredu. Kakšno strategijo ste si zastavili na začetku in kako ste jo uresničevali?

Naša strategija je bila vedno serijska proizvodnja. Ko smo prešli na kosovne programe raznih omaric, je to za nas pomenilo velik organizacijski skok. Sodarje smo morali prekvalificirati v mizarje za serijsko proizvodnjo, tako da je naknadno izobraževanje postalo stalnica.

Jaz sem bil najprej tehnični direktor, potem pa sem postal direktor razvoja, v katerem smo imeli zaposlenih več univerzitetno izobraženih inženirjev – kemikov, strojnikov, tudi pet arhitektov.

Zelo velik korak za Alples je bila izgradnja tovarne ploskovnega pohištva, s čimer so bili postavljeni pogoji za usmeritev v moderno serijsko linijsko proizvodnjo.

Pričeli smo z organiziranjem zelo kvalitetne tehnolo{ke dokumentacije. Delitev dela v proizvodnji in organizacija materialnega in časovnega vrednotenja stroškov so bile osnove za realno ekonomsko kalkulacijo. Vzporedno z izgradnjo tovarne ploskovnega pohištva je potekala tudi gradnja čistilne naprave, ki je omogočila čiščenje odpadnih voda tako iz industrije kot individualnih onesnaževalcev.

Predvsem pa je ogromno prelomnico predstavljal pričetek uporabe tehnologije mikrofolij. Ta tehnologija, s katero sem se spoznal v Ameriki, je omogočila izdelavo serijsko izjemno uspešnih proizvodov, uporablja pa se še danes, tako da si ne predstavljam, kako bi se podjetje brez nje sploh razvilo.

Katere prelomnice bi še omenili v poslovnem razvoju Alplesa?

Pomembne prelomnice v Alplesu so bile ukinitve sodarstva, koncentracija žagarske proizvodnje, začetek proizvodnje ploskovnega pohištva ter uporabe mikrofolij. Velika prelomnica je bila tudi pričetek proizvodnje kaset za nemško podjetje Schaub-Lorenz leta 1964, pri čemer smo se ogromno naučili. Oni so pošiljali kontrolorje v Alples, mi pa smo hodili k njim na izpopolnjevanje. S tem se je ukvarjalo veliko ljudi, ki je pri tem pridobilo veliko znanja, navezali pa smo tudi stik s svetom.

Naučili smo se preciznosti, poleg tega pa smo prvič ugotovili, kaj vse pomenijo dobavni roki, kakovost, poslovnost, konkurenčna cena in solidnost v poslovanju. Vse to se seveda nanaša predvsem na trg, s katerim smo se takrat prvič res spoznali in ga pričeli spoštovati. Začutil sem, da nam ravno trg mora narekovati celotno proizvodnjo, medtem ko smo v Jugoslaviji še vedno imeli plansko gospodarstvo.

S tehnološko dovršeno proizvodnjo radijskih in TV-ohišij, omaric za zvočnike in gramofone smo oskrbovali mnogo kupcev doma in po svetu – ohišja za večje glasbene omare smo v velikih količinah izvažali v tudi ZDA. Velika prelomnica je bila tudi toplarna, s katero smo že leta 1979 kot prvi izkoriščali biomaso, njena gradnja pa je bila povezana z gradnjo plavalnega bazena.

Leta 1979 smo v Alplesu naredili tudi tovarno za

izdelavo transportnih naprav. Prej smo te naprave uvažali, potem pa smo ugotovili, da bi jih lahko sami izdelovali, s čimer bi jih lažje prilagodili našim potrebam.

Ob obratu strojne predelave smo zgradili obrat masivne predelave za proizvodnjo masivnih elementov, miz, karnis in podbojev, ki so se prej izdelovali v obratu pod Zavrnikom. Tako smo celotno proizvodnjo skoncentrirali na enem mestu. Tudi izgradnja salona pohištva in računalniškega centra sta močno vplivali na celoten poslovni proces. Tako smo lahko sami pričeli prodajati svoje pohištvo po naročilu za znanega kupca. Inovacija je bila takšna, da nismo mogli dohitevati povpraševanja, trgovska podjetja, ki so prej prodajala naše izdelke, pa nad tem niso bila navdušena. Večji dobiček podjetja je omogočil odpiranje novih enot tudi v Nišu in Splitu, imeli pa smo tudi skladišče v Beogradu. Moja strategija je namreč bila, da imamo čim več lastnih prodajnih točk, s čimer bi si zagotovili stabilnost.

Skozi dober tehnološki in montažni servis, skozi inženiring, opremljanje bank, hotelov ... smo se bogatili in izobraževali vsi. Izvajati smo morali tudi dopolnilna izobraževanja.

Tako smo postali samostojen poslovni objekt, naša inovacija pa je bila, da mi kreiramo, mi proizvajamo, mi prodajamo in mi skrbimo za naše finance, plače, razvoj Alplesa in napredek Selške doline. Šlo je za stoddostotno menedžersko odgovornost. Zaradi teh inovacij smo bili absolutno vodilno podjetje na lesnem področju v takratni Jugoslaviji.

Velik poudarek ste dajali izobraževanju kadrov, človeškemu kapitalu.

Vsi naši vodstveni delavci so morali imeti najmanj srednjo tehniško šolo, vodilni so morali imeti fakultetno izobrazbo in zunanjetrgovinski izpit. Omeniti tudi velja, da smo imeli zelo intenzivno štipendijsko politiko. Alples je v tem obdobju štipendiral vsakogar iz Selške doline, ki se je želel izobraziti.

Ne gre pa pozabiti, da je Alples močno podpiral tudi stanovanjsko gradnjo tako individualnih objektov kot tudi blokov.

Naložba v kadre je bila donosna naložba. Lahko zatrdim, da takšnega razvoja Alplesa brez pridnih in prizadevnih zaposlenih, kar temelji na tradiciji celotne doline, absolutno ne bi bilo. Pripadnost podjetju je bila zelo velika.

V začetku osemdesetih let je bil v Sobotni prilogi dnevnika Delo objavljen intervju, v katerem ste kritično spregovorili o obstoječem ekonomskem sistemu.

Takrat je bila prava zmešnjava z inflacijo, različnimi odredbami, uvoznimi pravicami, dovoljenji ... Velikokrat sploh nismo mogli proizvajati, ker nismo imeli materiala, ali pa nismo smeli uvažati, ker nismo imeli devizne pravice. Vsi smo imeli enako, ne glede na to, ali je podjetje izvažalo ali uvažalo, vse se je delalo načrtno. Skozi izvoz sem spoznal, da je rešitev v tržnem gospodarstvu, in sem leta 1981 to tudi jasno objavil. Seveda sem zaradi tega

intervjuja imel nekaj težav, a se je kasneje izkazalo, da sem imel popolnoma prav. To pomeni, da smo bili zaradi izvoza in stika s tujim trgov takrat veliko pred časom.

Kako se je pa nadaljevala vaša poklicna pot, potem ko ste leta 1982 po dvajsetih letih zapustili Alples in mesto generalnega direktorja in se zaposlili izven Železnikov?

Maja 1982 sem iz Alplesa odšel v novomeško IMV Adrio Karavan. Podjetje je bilo takrat velik izvoznik prikolic, a so izgubili homologacijo in prikolic ne bi več mogli prodajati na evropski trg. Slovenija bi tako izgubila nekaj deset milijonov dolarjev izvoza in takratni predsednik republiškega izvršnega sveta je iskal ljudi, ki bi bili to sposobni sanirati. Ker sem se dobro spoznal na plošče, mikrofolije ... in bil organizacijsko in vodstveno usposobljen, sem bil imenovan za direktorja. Imeli smo veliko prodajno mrežo po celi Evropi, naredili smo novo, 32.000 kvadratnih metrov veliko tovarno. Napravili smo novo linijo za "sendvič" plošče, z moderno

obdelavo, in ta tovarna je še danes na visokem nivoju. Imeli smo tudi kooperantske tovarne po vsej Sloveniji, tako da smo zmanjšali uvoz, in projekt je uspel. Če danes pridem v Novo mesto, mi tisti, ki me še poznajo, rečejo: "Dva sta veliko naredila za tovarno bivalnih prikolic. To sta bila prvi direktor IMV, Jurij Levičnik, drugi pa je bil Jože Demšar." In oba sva bila doma iz Železnikov.

Kam ste odšli po odhodu iz Novega mesta?

Iz IMV Adrie sem leta 1983 odšel v Avstrijo, kjer sem bil direktor družbe IPH GmbH & KG Žitara vas, podjetja, ki je nastalo z mešanim kapitalom, in v Avstriji sem ostal do upokojitve. Poleg proizvodnje smo v Evropi razvili veliko potniško mrežo in preko kooperacijskih pogodb dobro sodelovali s slovenskimi podjetji, ki smo jim tako omogočili poslovanje. V tem podjetju sem tako imel več obrtnih dovoljenj. Tovarna je sicer nastala s kreditom, a smo vsega odplačali. Leta 1985 smo imeli že sto milijonov dolarjev prometa s podjetji iz Jugoslavije. Skoraj ni bilo lesne tovarne v Sloveniji, s katero ne bi sodeloval – ali uvažal ali izvažal – in lahko rečem, da so se poznanstva ohranila še do danes.

S padcem berlinskega zidu se je zadeva zelo spremenila, saj se je takrat ogromno nemških tovarn preselilo v baltske države, na Poljsko, Češko, Slovaško. Takrat je slovenska industrija imela velike težave, saj se je težko hitro in obenem dobro prilagoditi, poleg tega pa smo ob razpadu bivše države izgubili tudi jugoslovanski trg.

V Žitari vasi sem dobil tudi Janežičevo priznanje za gospodarstvo, pri katerem je zanimivo, da so na zadnji strani natisnjena pravila najstarejše kmečke posojilnice na Koroškem in v vsej takratni Avstriji, ki je bila ustanovljena leta 1872, in sicer je bila to slovenska posojilnica v Šentjakobu v Rožu. S strani Slovenijalesa sem dobil tudi veliko plaketo Slovenijalesa.

Železniki so bili sredi sedemdesetih in na začetku osemdestih let gospodarsko zelo

uspešen kraj. Poleg Alples so bila močna tudi podjetja, kot so Iskra, Niko, Tehnica, tako da je bilo v kraju več delovnih mest kot prebivalcev.

Ta ocena je pravilna, a moramo upoštevati, da smo prišli v dobo globalizacije. V njej stalno preti nevarnost izgube trga, zato je potrebno aktivnosti razširjati, da se tveganje razporedi. Serijska proizvodnja bo sicer ostala, a le za tiste, ki so konkurenčni. Trg deluje na osnovi ponudbe in povpraševanja in v dobi globalizacije moraš upoštevati, da se v primeru, da nisi konkurenčen, moraš preusmeriti v tržne niše, v katerih si lahko.

Izjemno je pomembno to stalno prestrukturiranje, pa ne samo proizvodnje, ampak tudi ljudi. Zato sem mnenja, da je za Slovenijo zelo pomembna fleksibilnost in mobilnost ljudi. Slovenija je tako majhna, da bi država morala poskrbeti za dobre ceste in tako omogočiti dnevne migracije. Slovenci se namreč zelo neradi odpeljemo iz svojega kraja in tako mišljenje bo potrebno spremeniti. Tudi brezposelnost bi se dalo delno odpraviti, če bi ljudem omogočili prekvalifikacije, jim omogočili, da se izobrazijo za nov poklic.

Zato mislim, da je naš šolski sistem v glavnem slab, ima preveč balasta, ki bi ga morali odpraviti. Dovolj bi bilo že to, da bi ljudi naučili samostojno misliti. Sicer je bil sistem v preteklosti enak, a takrat so bili drugačni časi. Sedaj bi bilo treba to "očistiti" in učiti tisto, kar ljudje dejansko potrebujejo. To pa je, da jih naučiš misliti, spodbujaš inovativnost, prilagodljivost, da jih naučiš tega, da znajo sami poskrbeti zase. Brez inovativnosti in tehnološkega napredka ni blaginje.

V obdobju, ko ste vodili Alples, ste veliko delovali tudi v Krajevni skupnosti Železniki. Se strinjate, da se je v takratnem obdobju v Železnikih veliko dogajalo?

Moje načelo je bilo tako, da je delo najpomembnejše, vendar pa je ob delu potrebno upoštevati zadovoljstvo ljudi. Za to pa je potreben dostop do kulturnih dobrin, izobraževanja in

športnih aktivnosti. Človek lahko dobro dela samo ob teh pogojih, ob ustrezni infrastrukturi. Moje delovanje v krajevni skupnosti, v kateri sem bil trinajst let, je bilo podrejeno temu načelu. Ker so Železniki precej odmaknjen kraj, so odvisni od podjetij, in obratno – podjetja so odvisna od kraja. Brez tega ne bi šlo. Zato sem bil najprej pobudnik in organizator za to, da smo v propadajočem združnem domu naredili kinodvorano, druga večja stvar pa je bila gradnja plavalnega bazena leta 1976, pri kateri sem bil predsednik gradbenega odbora. Pred gradnjo so se pojavila velika nasprotovanja – nekateri so pač govorili: "Le kaj bodo Železniki s plavalnim bazenom, ko ga pa še Ljubljana in Škofja Loka nimata?" Mi smo vztrajali, ko pa bi morali zgraditi dimnik, smo ploščo zanj preprosto zalili z betonom in pripravili priključke za toplovod. Brez plavalnega bazena ne bi bilo toplovoda.

Na osnovi tega toplovoda je prišlo do sodelovanja podjetij v Železnikih, tako da smo rekonstruirali toplarno. To je bila brez dvoma akcija, ki je odjeknila daleč naokoli. Vse odpadke, lubje, žagovino ... smo porabili za kurivo. Odgovor na to je

bil silno zanimiv, saj so si toplarno prišli ogledat pristojni za energetiko iz takratne evropske skupnosti. S tehnološkega in poslovnega vidika je bil to revolucionaren podvig, nekaj čisto posebnega. Mi pa se nismo naokoli hvalili, ampak smo se držali načela "Molči in delaj", saj smo morali biti tudi malce previdni.

Takrat so pričeli graditi tudi kanalizacijo, za katero ima nesporne zasluge krajevna skupnost, zgradila pa se je tudi transformatorska postaja skupaj z daljnovodom po Selški dolini, kar je bila osnova za razvoj industrije.

Poleg tega sem bil leta 1979 pobudnik in ustanovitelj Pihalnega orkestra Alples Železniki, ki ravno letos praznuje 25. obletnico delovanja.

Cesta skozi Selško dolino, sploh pa skozi Železnike, je problem, ki se vleče že dolga desetletja. Je bila problem tudi ostala infrastruktura?

Začeli smo graditi tudi cesto, to pa je pogojevalo prestavitev pošte iz zgornjega konca Železnikov na sedanjo lokacijo na Češnjico. Seveda je prišlo do negodovanj, a poteza je bila nujno potrebna. Z Iskro in Nikom smo bili veliki izvozniki in smo za komuniciranje s svetom potrebovali ustrezno komunikacijsko infrastrukturo. A ker takrat v Železnikih nismo imeli niti avtomatske telefonske centrale, nismo mogli komunicirati s svetom.

Zato smo najprej morali poiskati novo lokacijo za pošto in z njo telefonsko centralo, nato pa še prepričati ljudi, da je selitev pošte nujno potrebna, saj navsezadnje gre za en kraj. Takrat namreč Železniki še niso živeli kot en kraj, nam pa je ljudi vseeno uspelo prepričati, da smo predstavili pošto.

Z gorenjsko Pošto smo se dogovorili za skupno vlaganje, tako da je vsak nosil polovico naložbe in smo skupaj z ostalimi podjetji in krajevno skupnostjo zbrali denar za to pošto. Seveda smo pri tem morali odkupiti in porušiti nekatere objekte, kot so bili stara zadruga, mlatilnica, Boškova hiša, Skalovceva hiša s hlevom, Lončarjeva in Čufrova hiša, ter zgraditi novo cesto. Pri tem se je krajevna

skupnost povezala s cestnim sklado, tako da smo uspeli pridobiti potrebno dokumentacijo in finančna sredstva. Poleg izgradnje pošte je tako prišlo tudi do obnove ceste.

Zaradi velikega števila prebivalcev smo se trudili tudi, da bi v Železnikih dobili veliko trgovino. Probleme smo imeli predvsem z lokacijo, a nam je v dogovoru z lastniki zemljišča na Češnjici to uspelo dobiti, ni pa nam uspelo pridobiti lokacije za hotel, ki smo ga tudi načrtovali.

V Alplesu smo imeli tudi poslovno enoto za prehrano in gostinstvo, v načrtu pa smo imeli tudi prevzeti zimskošportno-turistični center na Soriški planini in tudi tam zgraditi hotel. V povezavi s plavalnim bazenom bi bila to lepa kombinacija, dogovorili smo se že z direktorjem Litostroja, vendar pa ni bilo širše podpore za ta projekt, tako ga nismo mogli izpeljati. V Alplesu je bilo vedno dovolj posluha za sofinanciranje projektov v kraju.

Poleg vsega ste tudi lovec?

Član Lovske družine Železniki sem že dolga leta. Dva mandata sem bil tudi njen predsednik. Speljali smo več projektov, ki so bili zanj zelo pomembni. V tem obdobju smo zgradili lovsko koč na Prtovču in odkupili ter uredili lovski dom Na plavžu v Železnikih. Predvsem koč na Prtovču je možno izkoristiti tudi v širše turistične namene.

Ko smo že pri turizmu – Boncljeva hiša, ki je verjetno najpomembnejši arhitekturni spomenik v Železnikih, kar kliče po obnovi.

Za odkup Boncljeve hiše smo se že dogovarjali zaradi širitve muzejskih zbirk, vendar je muzejsko društvo takrat odstopilo od nakupa. Jaz sem jih prepričeval, naj nakup samo potrdijo, ostalo bomo pa že uredili. Včasih je bilo tako, da če je bila volja, če je bil skupen interes, se je vse dalo narediti. Stvar se, žal, vleče še danes, ampak, kolikor vem, je na dobri poti.

Občina je zainteresirana za muzej, za širjenje, predvsem pa je pomembno, da se ne zanemarijo etnološke zbirke v Železnikih. Ljudje niso živeli le

od železarstva, ampak so jim sto in sto let kruh dajali tudi streharstvo s škrikljem, sodarstvo, usnjarstvo, čevljarstvo ... Škoda je, da takšne etnološke zbirke v celoti pri nas ni, saj vsa ta orodja in priprave počasi izginjajo, kar je velika škoda tudi zaradi razvoja turizma, ki ima osnovo v zgodovinskih zbirkah.

Zakaj pa se po vašem mnenju Železniki širše, tudi turistično, ne razvijajo? Še vedno so nekakšno industrijsko mesto.

Mislím, da je tako iz dveh razlogov. Prvi je ta, da ljudem zadostuje delo v tovarni. Drugi, celo tragičen razlog za kraj pa je ta, da je dolina zelo zaprta, in zato so tudi ljudje malo zaprti. Preprosto nimamo ustrezne prostorske širine. Če bi dolina imela še na vsako stran pol kilometra ravnine, bi se razvila v popolnoma drugo smer, tako pa preprosto ne moremo prebiti kritične mase. To ljudi rahlo utesnjuje, saj imamo skoraj vse, kar imajo drugje, ne pa čisto vsega.

Če je bilo nekoč v dolini samo nekaj študentov, jih je danes tu več kot sto. Vprašajte jih, koliko jih misli ostati tukaj. Zelo malo. Po svoje je to prav tragično, po drugi strani pa popolnoma razumljivo. Vsak se hoče odpreti, vsak hoče biti aktiven na tistem področju, kjer je uspešen.

Moj predlog bi bil, naj maksimalno spodbujamo mala podjetja in postavimo lokacije za, če tako rečem, industrijsko območje malih podjetij v slogu delavnica-hiša-delavnica-hiša, kot vidimo npr. v severnem delu Italije. Druga poteza bi moralo biti razširjanje terciarnih – servisnih, storitvenih dejavnosti. V Sloveniji je v industriji zaposlen še vedno visok odstotek ljudi. [teviló se bo nižalo na račun storitvenih dejavnosti. To je logičen proces, nima se smisla spraševati, zakaj, ampak tako pač je. To je globalni proces, ki se mu enostavno moraš prilagoditi, tukaj ni dileme.

Omeniti moram tudi nesporne priložnosti v turizmu. Lepote dolin in hribov, ki nas obdajajo, so za turizem izjemno perspektivni, saj ponujajo neizmerne možnosti. Da bi jih lahko izkoristili, pa

potrebujemo dve stvari. Najprej dobre ceste in infrastrukturo, saj brez tega nič ne moremo.

V Evropi namreč obstajajo ogromna mesta, ki se jih ljudje občasno morajo otresti. Dobi industrializacije in tržno orientirane družbe bodo kmalu sledila drugačna obdobja. Potrošniška družba temelji na veliki materialni porabi, ta pa se bo preoblikovala, se spremenila. Temu bo sledil drugačen razvoj in bolj poduhovljen način razmišljanja. Pomembno je razvijati kulturo, šport in tudi ostale aktivnosti, ki krepijo duha človeka. (Pomembno je, da se krepí srednji sloj in da predstavlja največji delež v družbeni strukturi, to je omogočilo velik razvoj zahodnim družbam.)

Poudarjali ste sožitje med krajem in podjetjem. Se vam zdi to pomembno za razvoj kraja?

Direktor ali lastnik tovarne si želi imeti zadovoljne delavce, saj je samo zadovoljen delavec lahko dober proizvajalec. To je dejstvo – in ta povezava mora obstajati ravno v majhnih krajih. V velikih krajih to mogoče ni pomembno, v manjših pa, sploh v Sloveniji, ki je že sama po sebi tako majhna, da se vsi med seboj poznamo. Danes sicer vlada prepričanje, da vsi gledajo le na lastni zaslužek, a to ni čisto res. Vsi smo povezani med seboj, in če delavcem ne gre dobro, tudi direktorju ne more iti. Taki ekstremi se slabo končajo, in če hočemo imeti srečno in zadovoljno družbo, moramo to sožitje poudarjati. V tovarni je tako, da je dobro stvar vedno treba pohvaliti, saj je to dobra stimulacija; če je materialno podprta, pa še toliko bolje.

Tudi sam sem dobil veliko priznanj in diplom, zato sem se tudi sam držal načela, da je dobro delo potrebno tudi nagraditi. Ob izgradnji bazena sem kot predsednik gradbenega odbora dobil sliko Dore Plestenjak in take moralne stimulacije so včasih celo bolj učinkovite kot materialne, čeprav ene brez drugih ne morejo.

Organizirali in sodelovali ste pri veliko projektih, ki so se uspešno realizirali, tako v gospodarskih družbah kot v krajevni skup-

nosti. Kaj pa aktivnost, ki ni dala ustreznega rezultata?

Najbolj mi je žal za to, da nam ni uspelo narediti obvoznice mimo krajev po Selški dolini. Naš cilj je bila najkrajša pot do avtoceste, saj imaš z dostopom do avtoceste dostop do cele Slovenije, poleg tega pa bi tudi prometno onesnaževanje spravili iz mesta. Po tem načrtu bi cesta tekla izven naselij, tako da bi se v osmih minutah lahko pripeljali do Škofje Loke, iz nje pa v petih minutah do avtoceste. Maksimalno petnajst minut do avtoceste iz Železnikov bi rešilo vse naše probleme. V naši dolini bo večni problem, če ne bomo omogočili mobilnosti ljudi, in prav dobra infrastruktura mora zagotavljati, da se dolina ne bi izpraznila.

V pogovoru z vami je bilo moč občutiti aktualnost tako na gospodarskem kot na ostalih področjih. Ste še vedno aktivni?

Zelo rad pomagam pri razreševanju strokovnih problemov, tako da še vedno sodelujem in svetujem podjetjem iz svoje stroke. Zadnji projekt, pri katerem sem sodeloval, je bil uporaba biomase za pridobivanje tople vode in električne energije.

Imam tudi malo hidroelektrarno, s katero imam kar veliko dela.

Rad bi tudi poudaril, da me veseli, da je danes podjetje Alples trdno umeščeno na trgu in dobro posluje, pomembno pa se mi zdi tudi, da imamo svojo občino, saj tako lažje odločamo in razrešujemo probleme v kraju in dolini nasploh.

Mesto in občino moramo primerjati s podobnimi kraji v Evropi in določene stvari urediti tako, kot so urejene v EU. Tu mislim predvsem na cestne povezave, pitno vodo, kanalizacijo in seveda ustrezno infrastrukturo za razvoj podjetništva. Smatram, da so usmeritve pravilne, tako da lahko občinske strukture le pohvalim.

Za konec pa bi ponovno poudaril svoje pravilo: Če me kdo kaj prosi, mu ne odrečem pomoči.

Gospod Demšar, ob vašem jubileju vam želimo obilo zdravja... in še na mnoga leta.